

Oliva, Martin

Bílé Karpaty

In: Oliva, Martin. *Gravettien na Moravě*. Klápště, Jan (editor); Měřínský, Zdeněk (editor). Brno: [Masarykova univerzita, Filozofická fakulta], 2007, pp. 123

ISBN 9788025410103

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127374>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

BÍLÉ KARPATY

76. Bylnice – „Okrajky“ (okr. Zlín)

I. *Poloha*: na jižním svahu nad soutokem říček Vlárky a Brumovky západně od obce, nm. v. okolo 320 m.

II. *Sběry*: Ant. Pecha od druhé poloviny 80. let.

III-VI. Bez podkladů.

VII. *Štípaná industrie*: na místě se vyskytuje hodně radiolaritové suroviny a jader ve všech etapách redukce. Z nástrojů se často objevují škrabadla, část nástrojů s otupeným bokem je vyrobena z patinovaného pazourku. Kromě toho se zde nacházejí různé rohovce a snad i hornina magmatického původu.

VIII-X. Jiné nálezy se nevyskytly.

XI. *Interpretace*: zatím ojedinělá stopa gravettienské (nebo pozdněpaleolitické?) stanice v oblasti výchozů radiolaritu, hojně využívaných ve všech obdobích mladého paleolitu.

XII. *Uloženo*: sbírka A. Pechy.

XIII. *Literatura*: OLIVA 1998a, 46..

Určitou souvislost s gravettienem by mohla mít i část kolekce z Ďulova kopce u Vlachovic (PAVELČÍK 1993 s další literaturou).

SEVERNÍ MORAVA A ČESKÉ SLEZSKO

68. Ostrava-Petřkovice I

I. *Poloha*: na temeni kopce Landek v nm.v. přibližně 245 m, na rovině v okolí sev. části fotbalového hřiště. Vrch Landek vybíhá k JZZ ze zalesněného masívu (vrchol 280 m) bezprostředně severně nad řekou Odrou. Ze severu je obtékán Ludgeřovickým potokem.

II. *Výzkumy*: paleolitické nálezy z Petřkovic znal již K. J. Maška (výkopový deník V, 116, k roku 1888: „*Auf dem gegenüberliegenden Landeck gleichfalls viele Feuersteinmesser gefunden*“). První vykopávky tu podnikl asi A. Adamus r. 1924 a ve značném rozsahu v nich v letech 1925, 1927, 1929, 1933 a 1937 pokračoval ing. Jan Folprecht (obr. 108). Nejdůležitější materiály však pocházejí z výzkumů ArÚB (1952–53 B. Klíma, 1994–95 L. Jarošová s J. Svobodou, obr. 109, od r. 2007 J. Svoboda s M. Novákem). V roce 1968 vyhloubil J. Homolka při záp. okraji hřiště hlubokou sondu s poměrně bohatými nálezy, v 80. letech zde prováděl P. Neruda povrchové sběry.

III. *Stratigrafie*: nejúplnější profil poskytla sonda B poblíž SZ rohu hřiště (JAROŠOVÁ et al. 1996, obr. 3): pod recentními navážkami následuje světle hnědošedý sprašovitý sediment, postižený v holocénu půdotvorným procesem, zejména v horní části. Ten zasahuje sítí puklin do 0,5 m mocné odvápněné a velmi kompaktní spraše. Na její bázi se nachází gelifluovaná kulturní vrstva. Podloží tvoří zvětralé žluté pískovce karbonského stáří. Typický sled v části Ia popisuje J. SVOBODA (1996b, 34–35) takto: pod lesní půdou se nachází okrový hlinitopísčité půdní horizont se zlomky keramiky, pod ním pseudogleje, vyplňující bělavé jílovité záteky polygonálního půdorysu do podložní písčitojílovité spraše. Na její bázi spočívá rozvlečená kulturní vrstva, ležící na žlutém písku, jenž postupně přechází do karbonských pískovců. To souhlasí s profilem, zakresleným již B. Klímou (obr. 110). V části Ib leží artefakty v celé moc-

nosti spraše, a v podloží se nachází další poloha šedé jílovité spraše. V nejvýchodnější části Ic spočívá ŠI jen mělce pod povrchem v okrovém písčitém půdním horizontu a v podložní písčité spraši, jež nasedá na žlutý písek a pískovec.

Rozbor uhlíků (V. Knebllová, V. Nečesaný, E. Opravil) zjisťil přítomnost smrku a borovice, indikující studené klima.

IV. *Datování* (JAROŠOVÁ et al. 1996, 200; SVOBODA 1996b, 39) část Ia: GrN 19540: 20 790 ± 270 BP (uhlíky z výzkumů 1952–53); GrA 891: 23 370 ± 160 BP (uhlík z výzkumu 1994, sonda B).

Jakkoli data z urychlovače poskytují často vyšší hodnoty než tradiční metoda, rozdíl mezi oběma údaji může být ovlivněn i kontaminací prvního vzorku z výzkumu uskutečněného před více než 40 lety. V každém případě však jde o jedno z nejmladších gravettienských sídlišť na Moravě,

V. *Fauna*: vzhledem ke značnému odvápnění spraše se z osteologického materiálu dochovaly jen rozpadlé mamutí stoličky, bez bližších údajů je z výzkumů B. Klímy dále uváděn kůň a sob.

VI. *Sídlištní struktury*: po nových výzkumech 1994–95 bylo naleziště hypoteticky rozděleno do tří samostatných a zřejmě ne zcela současných koncentrací Ia, Ib a Ic (od Z k V, obr. 109). J. Folprecht však získal početné nálezy i na jiných místech (obr. 108a, b), tak přímo pod kurtem (sondy 2–4 z roku 1925) a na rozsáhlé ploše východně od něj (sondy VII–IX z r. 1929 a VI z r. 1933, FOLPRECHT 1934, sep. str. 5). Rozsah a členění zdejší sídelní aglomerace je zatím tudíž nemožné stanovit s dostatečnou přesností. Na jižním svahu indikují povrchové nálezy štípané industrie existenci další zóny Id. Poznání sídlištních struktur je znesnadněno tím, že do výzkumů B. Klímy zasahovaly jámy vyhloubené J. Folprechtem, a v přibližně stejném prostoru se nacházely i plochy otevřené v letech 1994–95 (obr. 109). Celá situace byla nadto porušena mladším pravěkým osídlením, zejména ve starší době železné (JANÁK 1996).

V seskupeních ohnišť, situovaných v nezřetelných depresích nejzápadnějšího sektoru Ia (obr. 109b) rozeznával B. KLÍMA (1955b, obr. 4) půdorysy tří sídelních objektů. Ze západního okraje zahloubeného ohniště (obr. 109b:b) v hypotetickém 3. objektu pochází nález známé ženské plastiky (obr. 110:17), přímo v ohništi byl nalezen zlomek další sošky (obr. 110: 10), dále k Z od něj odkryly nové výzkumy mělkou prohlubeň s koncentrací okru, uhlíky a zbytky spálených kostí (obr. 109b : c), v jehož středu ležela rozbitá mamutí stolička. 70 cm SV od ohniště se jevila 6 cm hluboká jamka 25 × 38 cm, s koncentrací okru na záp. okraji (obr. 109b : d ; JAROŠOVÁ et al. 1966, 200). Zóny Ia a Ib rozdělovala hluboká gravitační puklina, vzniklá až po osídlení, protože její stěny jsou lemovány útržky nálezové vrstvy (obr. 109b: e). Opakovaně zobrazovaný kruhový útvar z Folprechtovy sondy č. VIII je zřejmě pseudotvar, vzniklý ponecháním části plochy se střepy na stojánku, obkopeném na úrovni paleolitické vrstvy (např. FOLPRECHT 1930, obr. 10).

VII. *Štípanou industrii* z výzkumů B. Klímy zpracoval M. OTTE (1981). Přestože neměl k dispozici většinu neretušované debitáže, uložené ve Slezském muzeu, podává jeho práce dosud nejlepší přehled o typologické i technologické náplni landeckého gravettienu. Z pozdější klasifikace (JAROŠOVÁ 1999) vyplývá, že čepelové hroty a drasadla se měly vyskytovat jen v zóně Ia kde se našlo